

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากนักศึกษามีข้อจำกัดในการเขียนหลายกรณีที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การเขียนแบบฝึกหัด การเขียนรายงาน และการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย นักศึกษามักเขียนถ่ายทอดความรู้ออกมาได้น้อย บ้างสะกดคำไม่ถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์และบ้างเขียนไม่เหมาะสมตามระดับของภาษา ซึ่งอันที่จริงแล้วทักษะการเขียนนั้นมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันมาก โดยเฉพาะเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและเข้าสู่ระบบการทำงาน นักศึกษาจะต้องใช้ทักษะนี้อย่างมากและอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อขาดทักษะการเขียน นักศึกษาจึงมีความกลัวและหลีกเลี่ยงการเขียน ทำให้นักศึกษาไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน อันก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามมา พฤติกรรมเหล่านั้น ได้แก่ พุดคุย นอนหลับ ลุกเดินไปมา ออกไปสูบบุหรี่ แอบอ่านการ์ตูน เล่นเกมส์ หรือ ฟังเพลงในโทรศัพท์มือถือ ส่องกระจก แต่งหน้า หวีผม ฯลฯ

ความกลัวที่จะเขียนและกลัวที่จะแสดงออกหน้าชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ทำให้นักศึกษามีความต้องการเรียนรู้น้อยและเกิดพฤติกรรมดังที่กล่าวมา อย่างไรก็ตาม อาจารย์ผู้สอนหลายท่านแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาด้วยวิธีการแตกต่างกัน บางท่านใช้วิธีการประนีประนอมเช่น การพักเบรก บางท่านใช้อำนาจ เช่น คำว่ากล่าวหรือหักคะแนน บางท่านใช้สื่อสาระบันเทิง คือให้เล่นเกม ทำกิจกรรมกลุ่ม ควิซทัศน์ เป็นต้น ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการสังเกตสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ผู้วิจัยสัมผัสทุกเมื่อเชื่อวัน และเมื่อคิดริเริ่มทำการวิจัย จึงได้ค้นคว้าเอกสารและตำราต่างๆเกี่ยวกับการสื่อสารการสอนพบว่า มีการกล่าวถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในลักษณะ "ฉันกับลูกศิษย์" หรือ "ฉันกับวิชาที่ฉันสอน" (เปรี๊ยะ กุมุท, 2537, น.7) ซึ่งเกิดจากความเชื่อที่ว่า ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียนมีความสำคัญ และความสำคัญของความรู้สึกล้นเกล้าที่นักเรียนได้รับภายใต้การดูแลของครู ทำให้โรงเรียนดำเนินการเสมือนรังไหม หรือเกราะกำบัง ครูมีความเชื่อมั่นในวิธีการสอนของตนมาก และเชื่อว่าห้องเรียนย่อมเป็นที่เคารพสักการะ ครูเน้นการบรรยายอย่างเดียวโดยไม่ใช้สื่อการสอนประกอบเลย เพราะกลัวว่าสื่อจะเข้ามาทำหน้าที่แทนตน และเชื่อว่าไม่มีใครจะมาสอนเด็กๆ ได้อย่างที่สอนด้วยวิธีของตน ในวงล้อมทั้งสี่ด้านของผนังห้องเรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, น. 66-67) กล่าวถึงปัญหาการสื่อสารการสอนในมุมมองของการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนว่า อยู่อยู่ที่การขาดการพัฒนาช่องทางและสื่อการสอนที่จะช่วยให้การสื่อสารการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

การขาดช่องทาง เกิดจากผู้มีอำนาจอนุมัติมองไม่เห็นความจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมการสื่อสารที่ดี จึงไม่เปิดโอกาสและจัดทำโครงสร้างพื้นฐานไว้ให้ เมื่อขาดช่องทางสื่อสารก็เกิดขึ้นไม่ได้

การขาดสื่อการสอน เกิดจากการขาดวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่จะนำมาใช้ในช่องทางที่พอจะมี การขาดสื่อการสอนอาจมีสาเหตุจากการขาดงบประมาณ ขาดความต้องการเพราะคิดว่าไม่สำคัญ

บางกรณี สถาบันการศึกษามีสื่อการสอนไว้พร้อม แต่ผู้สอนไม่ใช้เพราะเห็นว่า ยุ่งยาก เสียเวลา สอนได้รวดเร็วสู้การสอนแบบบรรยายไม่ได้

การไม่รู้จักใช้สื่อการสอน เกิดจากการที่ครูเกิดความ "กลัว" สื่อ เช่น กลัวใช้ไม่เป็น กลัวของเสียและต้องซื้อใช้ หรือไม่รู้จักวิธีใช้ จึงทำให้ไม่ใช้สื่อการสอน

ในด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน รัชฎา จวน คำศิริพิทักษ์ (2538, น.61) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการสื่อสารในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่แล้ว การสื่อสารจะเริ่มมาจากตัวครู การสื่อสารที่ถูกต้องระหว่างครูและนักเรียนควรจะอยู่ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสอนควรเป็นไปในรูปแบบการสนทนา (dialogue) มากกว่าที่ครูจะเป็นผู้พูดแต่เพียงฝ่ายเดียว (monologue) เป็นที่รู้กันตลอดมาว่า วิธีการสื่อสารที่ครูมุ่งแต่จะเป็นผู้พูดและนักเรียนเป็นผู้รับฟังนั้น มีผลให้นักเรียนไม่กล้าพูดในเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผล ไม่กล้าโต้แย้ง ชอบที่จะเป็นผู้ฟังและยอมปฏิบัติตามโดยปราศจากเงื่อนไข ครูจึงควรที่จะต้องศึกษาหาวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารของตนเองที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ได้โต้ตอบแสดงความคิดเห็นในขณะเดียวกันครูก็ต้องใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (interaction) ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน

แน่งน้อย บุญยเนตร (2549 น.111) ศึกษาปัญหาการพัฒนสภาพของนักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่านักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในสาขาวิชาการโฆษณา มีจำนวนการพัฒนสภาพในแต่ละปี การศึกษามีปริมาณค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจำนวนการรับเข้ามาศึกษา ทั้งๆที่มีการสอบคัดเลือกนักศึกษา มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลนักศึกษา มีการติดตามผลการเรียน การถอนรายวิชา มีคู่มือระเบียบประจำตัว นักศึกษาสาขาวิชาการโฆษณาทุกชั้นปี ซึ่งรูปแบบดังที่กล่าวมานี้เป็นรูปแบบเดียวกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงอาจกล่าวได้ว่านิเทศศาสตร์ของทั้ง 2 มหาวิทยาลัยกำลังประสบปัญหาเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม การวิจัยของแน่งน้อย ให้แนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างกว้างๆ เนื่องจากการเป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Design) ด้วยวิธีวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามกับนักศึกษสาขาวิชาการโฆษณาชั้นปีที่ 1-4 ในระดับปริญญาตรีจำนวน 720 คน โดย

ผลการวิจัยบอกถึงความทัศนคติ ความสนใจและพฤติกรรมของนักศึกษาว่า ร้อยละ 65 คิดว่ามีปัญหาการเรียนในชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 55 อยากเข้าชั้นเรียนที่สนุกสนาน ร้อยละ 67 ขาดเรียนเพราะตื่นสาย ร้อยละ 38.7 ไม่เคยส่งแบบฝึกหัด ร้อยละ 67.7 ทำข้อสอบไม่ได้เพราะยาก ร้อยละ 51.7 ต้องการอาจารย์ที่มีความเป็นกันเอง และจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยรวมในส่วนของทัศนคติและความสนใจทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการโฆษณา พบว่านักศึกษามีความสนใจและความรับผิดชอบในหน้าที่ทางการเรียนน้อยลง (อ้างแล้ว น. 115-116)

แนวทางจากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถ นำมาเปรียบเทียบและประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยแก้ไขปัญหาค้นหาสภาพให้แก่นักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นช่วงอายุใกล้เคียงกัน เรียนในศาสตร์เดียวกัน มีรูปแบบการเรียนไปในทิศทางเดียวกัน แต่จะจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยมีชั้นเรียนที่สนุกสนาน อาจารย์เป็นกันเอง ทำให้กระตือรือร้นที่จะมาเรียน ส่งแบบฝึกหัดทุกครั้งและไม่รู้สึกลัวการสอบยากจนเกินไป โดยเฉพาะกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา พบว่านักศึกษามีความชอบที่จะเขียนแบบไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยในอินเทอร์เน็ต หรือการเขียนเล่นกันเอง และยังสังเกตพบอีกว่า นักศึกษาชอบที่จะเรียนแบบเล่น หรือเรียนแบบสนุกสนานเป็นกันเอง ผู้วิจัยจึงได้ค้นหาสื่อที่จะสามารถช่วยให้นักศึกษาอยากเขียน และมีความสุขสนุกสนานราวกับกำลังเล่นมิใช่เรียน และพบว่าสื่อการ์ตูนนั้น มีคุณสมบัติที่จะสร้างแรงจูงใจในการเขียน รวมทั้งสร้างบรรยากาศในการเล่น แม้ว่าการ์ตูนนั้นมักถูกวิจารณ์ว่าเป็นสื่อสำหรับเด็กเล็กแต่ก็มีคุณลักษณะสำคัญที่จะนำมาใช้กับระดับอุดมศึกษาได้ โดยเฉพาะในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เช่น วิชาหลักนิเทศศาสตร์ เนื่องจากการ์ตูนนั้นมีคุณสมบัติในการแสดงปรากฏการณ์ การสื่อสารเลียนแบบชีวิตจริงของมนุษย์ ดังนั้นจึงเป็นสื่อที่สามารถใช้เป็นสื่อการสอนในระดับอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การใช้การ์ตูนที่มีคุณลักษณะของการเล่นและความบันเทิงเป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาหลักนิเทศศาสตร์จะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเขียนรูปแบบต่างๆ และสร้างความรู้สึกละผ่อนคลายให้นักศึกษากลับแสดงออกด้านการเขียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนและการกล้าแสดงออกด้านการเขียนของนักศึกษานิเทศศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การ์ตูนเป็นสื่อ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการใช้การ์ตูนเป็นสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. พัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการใช้การ์ตูน
2. ส่งเสริมการกล้าแสดงออกด้วยวิธีการสอนแบบสาระบันเทิง (edutainment)
3. ได้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนด้วยวิธีการใช้การ์ตูนเป็นสื่อการเรียนรู้
4. มีสื่อที่สร้างความพึงพอใจของผู้เรียน เพื่อให้นักศึกษามีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น
5. ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีแนวทางในการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนวิชาอื่นๆที่เน้นทฤษฎีในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักนิเทศศาสตร์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากหมู่เรียนที่ผู้วิจัยสอน จำนวน 1 ห้องเรียน
2. ระยะเวลาที่ทำการศึกษาวิจัยอยู่ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553
3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ บทเรียนที่มีแบบฝึกหัดที่ใช้ทักษะการเขียน การเขียนรายงาน
4. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้
 - 4.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการใช้การ์ตูนเป็นสื่อการเรียนรู้
 - 4.2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - ทักษะการเขียนของนักศึกษา
 - การกล้าแสดงออกด้านการเขียนของนักศึกษา
 - ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อวิธีการใช้การ์ตูนเป็นสื่อการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนโดยใช้การ์ตูน หมายถึง ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวซึ่งแสดงปรากฏการณ์การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เป็นสื่อในการเรียนรู้บทเรียนวิชาหลักนิเทศศาสตร์ โดยเน้นส่งเสริมทักษะด้านการเขียน

2. ทักษะการเขียน หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารผ่านกิจกรรมลายลักษณ์ ได้แก่ การเขียนแบบฝึกหัด และการเขียนรายงานอย่างได้ใจความ สื่อความได้ชัดเจน และใช้ถ้อยคำเหมาะสมตามกาลเทศะและระดับของภาษา
3. การกล้าแสดงออก หมายถึง นักศึกษามีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีความสนใจและความมั่นใจที่จะออกไปเขียนกระดานหรือเขียนในพาวเวอร์พอยท์เพื่อนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน และสามารถเขียนตอบคำถามที่อาจารย์ผู้สอนตั้งโจทย์ไว้ในกิจกรรมลายลักษณ์ได้ครบทุกประเด็น โดยไม่ส่งกระดาษเปล่า
4. ความพึงพอใจของนักศึกษานิเทศศาสตร์ต่อวิธีการใช้การ์ตูนเป็นสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเชิงบวกของนักศึกษาที่มีต่อการใช้การ์ตูนเป็นสื่อการสอนที่ปรากฏในแบบประเมิน
5. วิชาหลักนิเทศศาสตร์ หมายถึง วิชาที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไปทางนิเทศศาสตร์ ที่ผู้เรียนนิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 จะต้องมีพื้นฐานความรู้เหล่านี้ก่อนจึงจะสามารถเรียนในรายวิชาเฉพาะด้าน
6. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักนิเทศศาสตร์

